

Қарағанды Мемлекеттік Медицина Университеті
Балалар жасындағы стоматология кафедрасы

СӨЖ

Балалардағы тістемнің қалыптасу кезеңдері

Орындаған : Умбетов Ш.
4004-топ стом

Қабылдаған : Мухтарова.Қ.С

Қарағанды 2015ж.

Жоспар

- Кіріспе
- Тістемге жалпы түсінік
- Уақытша тістемнің қалыптасуы
- Қалыптасқан уақытша тістем
- Аралас тістем
- Тұрақты тістем
- Қорытынды

Тістем жайлы жалпы түсінік

Тістем — тіс қатарының орталық окклюзия жағыдайында түйісуі.

Қалыпты жағдайдағы тістем:

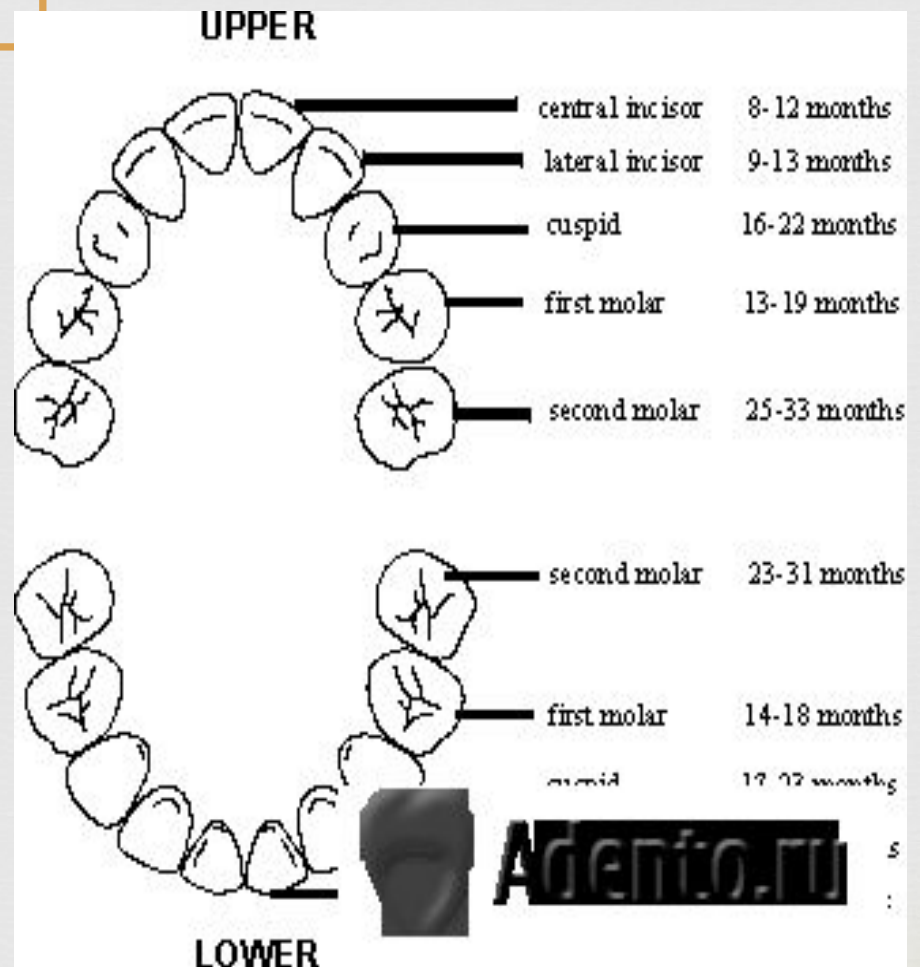
- Ортогнатиялық;
 - Тік тістем;
 - Бипрогнатия;
 - Опистогнатия.
-
- Тістемнің қалыптасуы бет қаңқасы мен жақ сүйектің қалыптасу ерекшелігіне байланысты . Бала туылғаннан 17-18 жасқа дейін тістемнің қалыптасуы жүреді.

□ Құрсақішілік кезеңнің 3 айында әр түрлі жағымсыз факторлардың әсерінен бет және жақ сүйектердің аномалиясы қалыптасуы мүмкін. 4-4,5 айда уақытша күрек тістердің минерализациясы , 7 айдан — сүйір және азу тістердің минерализациясы жүреді .Құрсақішіліктің 5 айында тұрақты тістердің закладкасы басталады. Эмбриональды дамудың 3айында төменгі жақтың дамуы, келесі сатыларға қарағанда жоғары болады ,сондықтан ол мезиальды жағдайда болады . Эмбриональды дамудың кеш сатыларында ,қатты таңдайдың дамуынан кейін жақтардың ара қатынасы прогнатиялық қатынаста болады , және бала туылғанда ол сақталады .

Тістемнің қалыптасуының кезеңділігі:

- Жаңа туылған бала (0-6 айға дейін);
- Уақытша тістемнің қалыптасу кезеңі (байдан -3жасқа дейін), уақытша тістердің жарып шығуы аяқталады ;
- Қалыптасқан уақытша тістем (3жастан -6 жасқа дейін), тұрақты тістердің жарып шығуына дайындық кезеңі ;
- Аралас тістем кезеңі (6-12 жас). Қалыптасып келе жатқан аралас тістем 6-9, қалыптасқан аралас тістем 9-12жақтың белсенді өсуі,тұрақты тістердің жарып шығуымен жүреді .
- Тұрақты тістемнің қалыптасу кезеңі (12-15жас).

Сүт тістем

Жаңа туған баланың ерекшелігі

- Бірінші кезең-(0 - 6 айға) балада сүт тістері шықпаған , бірақ жақ сүйектердің белсенді дамуы мен қалыптасуы жүреді .Бала туылған кезде жоғарғы жаққа қарағанда төменгі жақ дамуы нашар болса , 6 айлық кезінде , табиғи тамақтандыру есебінен жақтардың қалыпты дамуы жүреді .

Бұл кезеңде жақ сүйектің қалыпты дамуына кері әсерін тигізетін факторларды болдырмай ,жақ сүйектің дұрыс қалыптасуын қадағалау керек .

- Жақ сүйектің дұрыс қалыптасуы көзі табиғи тамақтандыру болып табылады .
- Егер де бала соска соратын болса ,сосканың тесігінің үлкен болмауын талап етіледі .
- Баланың тамақтану кезінде басының дұрыс орналасуына көңіл бөлу керек .

Жаңа туылған балалрдың тіс –жак жүйесінің ерекшелігі

- Физиологиялық ретрогения;
- Буындық ойықтардың және буындық төмпектердің болмауы;
- Әр жақта 18 фоликула болада, 10 уақытша тістер, 8 тұрақты тістер;
- Ауыз қуысының барлық элементтері емуге негізделген;
- Ауыздың дөңгелек бұлшықеті, қызыл иек мембранасы, таңдайдың көлденең қатпарлары және т.б. анатомиялық түзілімдері жақсы дамыған.
- Төменгі жақтың бұрышы жақсы дамымаған (140-160 гр)
- Майлы ұрттық жолақтар (Биша денешіктері)

- Қызыл иек мембранасы немесе Робен-Мажито қатпары — жоғарғы және төменгі жақтың фронтальды аймағындағы альвеолярлы өсіндінің эластикалық, білік тәрізді қатпары;
- Ауыз қуысының айналма бұлшықеті жақсы дамыған Пфаундлер-Люшко;
- Таңдайдың алдыңғы бөлегінде 4-5 қатпар болады, емгенді ананың үрпісі соған тіреледі;
- Тілі үлкен;
- Көмейдің биік орналасуы, бір уақытта емуге, жұтынуға, демалуға мүмкіндік береді;
- Ретромолярлы аймақ болмайды;
- Буын төмешіктері болмайды, со лсебепті төменгі жақ сагитальді бағытта емін-еркін қозғалады;
- Екі жата альвеолярлы және базальді доға болады;
- Жағы үшбұрыш тәрізді болады.

Уақытша тістемнің қалыптасу кезеңі

- Ауыз қуысындағы барлық мүшелер қарқында дамиды;
- Альвеолалық өсінді, төменгі жақтың базальді бөлігі қалыңайды, төменгі жақ өсінділері өмеді, төменгі жақ каналы айқындалады;
- Тістер жарып шығады;
- Тістер кіші, көгілдір ақшыл түсті, қисықтық белгілері айқын көрінеді;
- Тістем ортогнатиялық;
- Тістер тығыз ораналасады;
- Буыны жақсы дами бастайды;
- 2.5-3 жаста физиологиялық тістемнің біріншілік биіктеуі жүреді, яғни уақытша бірінші молярдың жарып шығуынан екінші молярдың адрып шығуы кезінде.

Уақытша тістем кезіндегі зиянды әдеттер әр түрлі ауытқуларға әкеледі:

Уақытша тістемнің қалыптасу кезеңінің ерекшеліктері

I кезең. Уақытша тістесудің қалыптасуы. Бастапқы 5-7 ай, соңы 28-30 ай.

- 1-фаза. 1,5 жасқа дейін баланың барлық ағзасының интенсивті өсуі сонымен қоса альвеолярлы доғаның вертикальды және горизонтальды бағытта өсуі байқалады.
- 2-фаза. 1,5 жаста бірінші молярлар жарып шыққаннан кейін тістесудің алғашқы физиологиялық биіктеуі жүреді, жоғарғы және төменгі жақ бүйір аймақтарының альвеолярлы төмпегінің бұрын бөлінуімен байланыса жүреді, беттің төменгі үштен бір бөлігінің ұзаруы.
- 16-30 ай. Тісальвеолярлы доғаның өсу темпі төмендейді.

Қалыптасқан уақытша тістем

Қалыптасқан уақытша тістесу. (3 тен 6 жасқа дейін)

- **1 фаза.** 3 тен 4,5 жасқа дейін, тіс доғасының қалыптасуы аяқталады, бірақ сүт ит тістердің және екінші молярлардың түбірлерінің, альвеолярлы өсінділердің өсуі жүреді.
- Тіс доғасы жартылай дөңгелек формада болады.
- Жоғарғы тіс доғасы төменгіден үлкен
- Барлық тістер өзінің окклюзионды беткейімен бір горизонтальды жазықтықта орналасады, окклюзиялық қисық түзбейді
- Әрбір тіс екі антогонисттен тұрады, жоғарғы бесінші және төменгі ортаңғы күрек тістерді қоспағанда. Екі жақтың да екінші молярлары өзінің дистальды беткейлерімен бір фронтальды жазықтықта орналасады.

- Кесуші қырлары және төмпектері қажалмаған.
- Тіс және тіс қатарлары арасында тығыз нүктелі байланыс болады.
- екі жақтың да орталық күрек тістер арасындағы орталық бет сагитальды жазықтықта сәйкес келеді.
- Жоғарғы жақтың фронтальды тістері төменгі жақтың тістерін жауып тұрады.

2 фаза. 4,5 тан 6 жасқа дейін.

- Жоғарғы жақтың фронтальды аймағындағы альвеолярлы өсіндінің қайта өсуі жүреді.
- Тіс арасында физиологиялық тремалар пайда болады.
- Молярлар төмпектерінің және фронтальды тістердің кесуші қырлары желінеді.
- Төменгі жақтың тіс қатары алдыға ығысады. «мезиальды баспалдақ» түзіледі. Цилинский симптомы әсерінен төменгі екінші моляр алдыға ығысады, тістесу тік болады.

Аралас тістем

6 жастан 7,5 жасқа дейін тіс альвеолярлы доғаның өсуі сагитальды, трансверсальды, вертикальды бағытта белсенденеді.

- Фронтальды тістердің айкасуы тереңдігінің төмендеуі алтыншы тістердің жарып шығуымен және олардың төменгі жақты алдыға қозғалтуымен дұрыс жанасу (контакт) құруы
- 9 жасқа қарай тіс қатарында тұрақты бірінші молярлар және күрек тістер және уақытша азу тістер арасында тығыз байланыс болады
- Тіс доғасы өзінің жартылай дөңгелек пішінін жоғалтады.
- Тіс қатарында бірінші азу тістер аймағында окклюзиялы беткейдің сагитальды және трансверсальды бағытта қисаюы пайда болады.
- 10,5 жасқа дейін альвеолярлы өсіндінің өсуі тоқтайды.

Тұрақт тістем

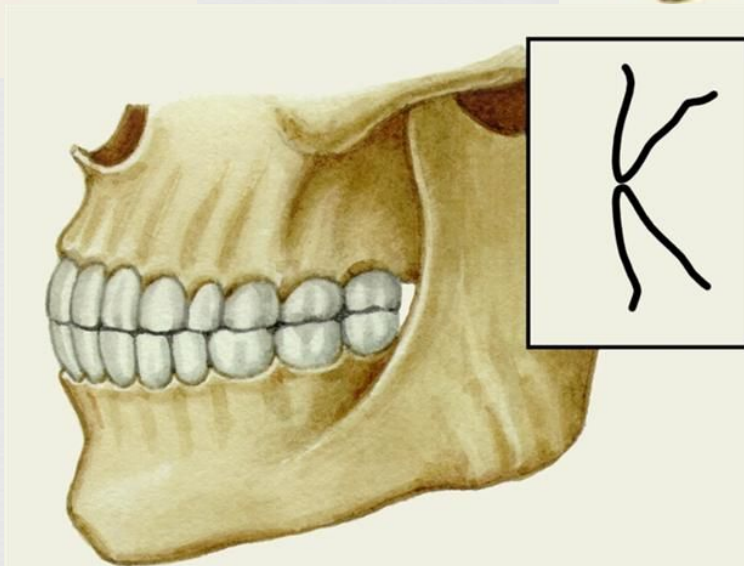
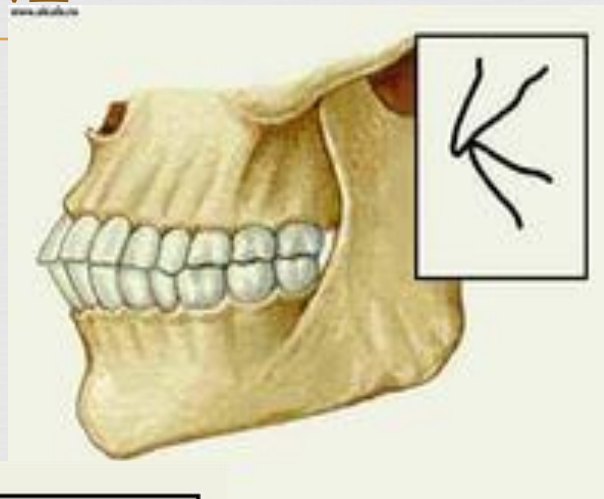
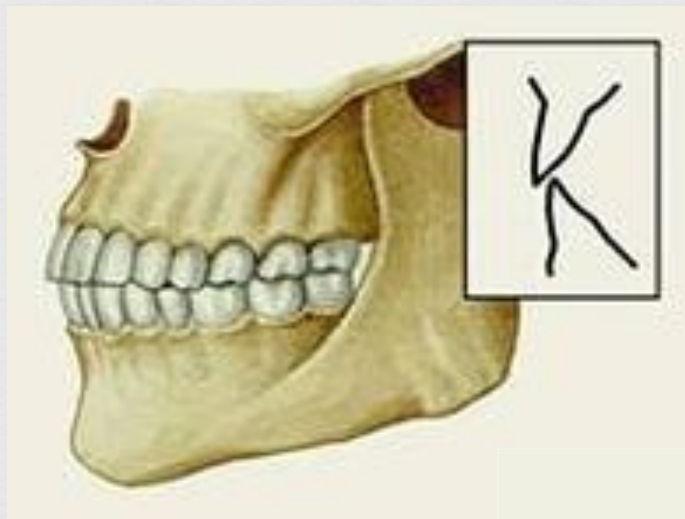
Қалыпты окклюзияның 6 кілті :

- Молярлар қатынасы
- Ангуляциясы
- Инклинациясы
- Ротация
- Тығыз байланыс
- Шпея қисығы
- 4,5 физиологиялық тістемнің биіктеуі боладф
- Қалыты тістем (ортогнатиялық, тік, бипрогнатия, опистогнатия);
- 4,5 окклюзиялық биіктеу;
- Жоғарғы алдыңғы тістер төменгі тістерді 1/3 қатынасында жауып тұру керек;
- Буыны толық қалыптасқан;
- Үлкен азу тістердің таңдай бұдыры қырық градусқа иіліп орналасады;
- Орталық окклюзия;
- Барлық тістердің екі антогонисті болады, тек төменгі орталық күрек тістердің және жоғарғы үшінші үлкен азу тістердің бір ғана антогонистері болады;
- Ретромоларлы аймақ болады;

Ортогнатиялық тістем

- Ортогнатиялық тістем қалыптасқанда орталық окклязияда :
- — жоғарғы фронтальды тістер төменгі фронтальды тістерді $1/3$ бөлігін жауып орналасады ;
- — жоғарғы жақтың сүйір тісінің төмпешігі, төменгі сүйір тіс және бірінші кіші азу тіс арасында тура келеді ;
- — жоғарғы және төменгі жақтың күрек тістердің орталық сызығы сай келеді ;
- — жоғарғы бірінші молярдың алдыңғы ұрттық төмпешігі төменгі бірінші молярдың ұрттық төмпешіктері арасына сай келеді ;
- — жоғарғы жақтың әр бір тісі төменгі аттас тіспен және артындағы тіспен антоганист болады ;
- — жоғарғы бүйір тістердің ұрттық төмпешігі төменгі тістердің ұрттық төмпешігін жабады , ал таңдай төмпешігі төменгі жақтың тілдік және ұрттық төмпешіктері арасында орналасқан ;
- — жоғарғы жақтың тіс доғасының формасы жартылай эллипс , төменгі жақ- парабола ;
- — жоғарғы және төменгі жау тіс доғасы симметриялы
- — Ортогнатиялық тістем физиологиялық тістем түріне жатады .

Қалыпты жағдайдағы тістем

**Назарларыңызға
рахмет!!!**